

De stamadviseur

In Nederland kennen we Pivo's en Stammen. Hoewel de term formeel is afgeschaft, wordt dit bij de watertak nog steeds Loodsen genoemd. De verzamelnaam is Roverscouts. In de volgende tekst is voor het gemak steeds sprake van Stammen. Hier worden alle soorten mee bedoeld.

Functieomschrijving

De stamadviseur is niet verplicht. Een groep of stam, liefst natuurlijk in overleg, kiezen voor het hebben van een Stamadviseur of niet. Het kan zijn dat de noodzaak van het hebben van een adviseur wisselt. Sommige Stammen draaien zelfstandig en kunnen genoeg verantwoordelijkheid dragen, andere Stammen zijn in een opstart- of herstartfase, etc. Er zijn dus een aantal keuzemogelijkheden:

- Geen adviseur, de Stam doet het zelf onder leiding van het Stambestuur
- Een adviseur die elke opkomst aanwezig is
- Een adviseur die om de ongeveer 4 opkomsten komt kijken
- Een adviseur die alleen komt op verzoek van de stam of de groep

Een adviseur die elke opkomst aanwezig is, is niet aan te bevelen. Vaak is dit strijdig met de taken van het Stambestuur. Toch kan het een tijdje nodig zijn, bijvoorbeeld als er net veel nieuwe leden zijn of als de Stam net start.

Binnen een Stam organiseren jongeren zichzelf en nemen zij bewuste keuzes met betrekking tot hun eigen ontwikkeling. Na de Explorers valt de begeleiding weg. Naarmate jongeren ouder worden of meer ervaring krijgen kunnen zij hun eigen ontwikkeling steeds beter sturen.

Omdat het individu steeds belangrijker wordt ten opzichte van de groep –jonge mensen hebben minder steun vanuit een groep nodig dan kinderen- kan de groep waarmee jonge mensen omgaan groter zijn dan de subgroepen van de jongere speltakken zoals een patrouille bij de Scouts of een nest bij de Welpen. Toch kunnen de meeste Stammen beschouwd worden als een subgroep omdat ze vrij overzichtelijk zijn en niet al te groot. Bij grotere Stammen is er meestal wel sprake van meerdere subgroepen, op basis van vriendschap, maar is dit niet formeel vastgelegd.

Taken van een adviseur

- Adviseren over het groepsproces
- Advies geven aan individuele leden
- Advies geven over de kwaliteit van het programma

Bewaken van de kwaliteit

- Leden aanspreken op de kwaliteit en de organisatie van de opkomsten
- Adviseren aan het Stambestuur
- Adviseren over onderwerpen waar de Stam het moeilijk mee heeft
- Zorg dragen dat de Stam communiceert met de groepsraad en het groepsbestuur en andersom
- De Stam waar nodig motiveren om actief aan de slag te gaan met buurstammen, regio-activiteiten en internationale activiteiten.
- Zorgen dat de leden zich aan hun eigen afspraken houden.

Speciaal punt van aandacht is hier het aspect van de leeftijdsgrenzen. Scouting Nederland heeft als richtlijn dat een Stam bestaat uit leden tussen de 18 en 21 jaar. De meeste groepen kiezen voor de praktische beginleeftijd van 18 jaar, of het jaar waarin men 18 wordt. De eindleeftijd is 21 jaar, met uitloop tot 23 voor maximaal 2 oudere leden als Coach.

De gedachte achter het hebben van leeftijdsgrenzen is dat alle leden aan bod komen. Bij een grote stam waarbij mensen niet weggaan als ze 21 jaar zijn kan dit leiden –en in de meeste gevallen gebeurt dit gelukkig niet- tot spanningen tussen een "oude generatie" en een "nieuwe generatie". Sommige groepen kiezen ervoor een "seniorenstam" oftewel een Plusscoutskring op te richten.

In Stammen die geen eindleeftijd hebben heeft een Stamadviseur een extra taak: het borgen van de groepsidentiteit. Dit betekent dat hij of zij ervoor waakt dat tradities en ervaring van de Stam niet te snel over boord worden gegooid door nieuwe jonge leden. Andersom is het zeker ook van belang dat de oudere stamleden de jongeren niet in de weg staan en open staan voor vernieuwing en verandering. Ook de nieuwe generatie moet tradities mogen maken. Het gaat hier dus om het handhaven van een juiste balans. Let wel: de basis is en blijft dat de Stam een scoutingprogramma uitvoert.

Soms is het nodig dat er meer sturing of begeleiding nodig is. Te denken valt dan aan:

- Het begeleiden van een project. De adviseur begeleidt de projectleiders en borgt dat het project in alle facetten goed wordt afgerond. Denk aan inventarisatie-brainstorm-plan van aanpak- uitvoering- evaluatie-verslag plus de financiële en communicatie aspecten van een project.
- Het helpen opstarten van een Stam door het samenstellen van een Stambestuur en de Explorers duidelijk te maken wat van een Stam verwacht wordt.
- Het zoeken van meer expertise als dat nodig is. Te denken valt aan een trainer projectmatig werken, iemand die de Stam kan voorbereiden op een buitenlandervaring, enz.

De stamadviseur doet niet:

- Opkomsten en programma's voorbereiden
- Activiteiten organiseren
- Contacten leggen met andere stammen of regionale en landelijke teams om de Stam te helpen (wel zichzelf).
- Projectplannen voorbereiden

Dit doen de Stamleden zelf, aangevoerd door een zelf samengesteld bestuur en soms ondersteund door Coaches. Coaches zijn ervaren Stamleden tot 23 jaar en draaien mee met de Stam.

Profiel van een Stamadviseur

Een adviseur is iemand die het vertrouwen van zowel de Stam als van de groep geniet. Hij of zij heeft voldoende ervaring en is communicatief vaardig, kan goed met mensen omgaan en vindt dit ook leuk. Natuurlijk leiderschap en meestal iets ouder zijn dan de Stamleden is wenselijk. Wel is belangrijk dat hij of zij nog voldoende aansluiting heeft bij jongeren. Een adviseur heeft overzicht en is in staat om vanaf een afstandje te begeleiden en te motiveren. Een goede richtlijn van de leeftijd van een adviseur is tussen de 25 en 40 jaar.

Een adviseur bekijkt dingen vanuit een ander perspectief en kan met een andere invalshoek tegen een probleem aankijken. Vanuit dit standpunt is dit zeker het geval als de adviseur niet met alle opkomsten meedraait. Een adviseur kan nieuwe suggesties aandragen of aangeven wat de beste manier is om een project aan te pakken.

De adviseur is geen leider of begeleider van de stam of van mensen. Hij of zij is begeleider van *het proces* wat zich tussen de mensen of in de stam afspeelt. Het proces is het geheel aan interactie en van de leden en de stappen die zij aan de hand hiervan nemen. De adviseur ziet knelpunten of is in staat kritische vragen te stellen. De adviseur kan helpen en adviseren bij het maken van keuzes.

Adviseren aan de groep

Hieronder geven we een overzicht van de meest terugkomende onderwerpen binnen een Stam waar een adviseur vroeg of laat ongetwijfeld mee geconfronteerd wordt:

- De verhouding mannen en vrouwen binnen een Stam. Jongens zijn meestal ver in de meerderheid en dit levert een bepaalde sfeer op in de Stam waarbij meiden zich niet altijd thuisvoelen.
- De tegenstelling tussen leden die studeren en zij die werken. Dit brengt een andere tijdsbesteding met zich mee en kan soms leiden tot onbegrip van beide kanten.
- Het in balans houden van het groepsproces ten opzichte van individuen. Soms staan individuele leden het groepsproces in de weg of andersom.

- Het blijven bouwen aan vertrouwen en teamspirit binnen de stam. Hierbij komt ook om de hoek kijken dat er nieuwe leden doorstromen vanuit de Explorers of een enkele keer van buitenaf. Ook de rol die mensen aannemen in een groep, hoe mensen reageren in een groep, verdient aandacht. Hierover praten, al dan niet na afloop van een activiteit, is erg nuttig. Er bestaan verschillende methoden om dit met de groep te doen, variërend van een brainstormronde tot de Belbin groepsrollentest (te vinden op internet).
- Verwachtingen op elkaar afstemmen. Wanneer mensen elkaars verwachtingen van een Stam, activiteit of bestuursperiode niet kennen levert dit vroeg of laat problemen op.

Vertrouwen in je adviseur

Ontbreekt het vertrouwen van de adviseur dan zijn situaties mogelijk waarbij het beginsel van de jongerentak, de zelfstandigheid, in het gedrang kan komen. Een voorbeeld is het verhaal van een adviseur die gebrek aan vertrouwen had in een verjongde stam. Hij was bang dat een van de leden er met de kas vandoor zou gaan. Hij sloeg de vuist op tafel en - naar eigen woorden - pleegde een 'coup'. Vanaf dat moment gebeurde alles zoals hij dat wilde. De programma's werden door hem opgelet en geleid. Nog afgezien van het feit dat deze jongens totaal niet in hun waarde werden gelaten was hier in het geheel geen sprake meer van het als jongeren leren omgaan met zelfstandigheid. De verantwoordelijkheden, alle mogelijkheden tot ontplooiing waren hen ontnomen. Op dat moment was het geen stam meer, maar een horde overjarige welpen. Een voorbeeld zoals het niet moet.

Individuele leden

Het kan voorkomen dat een stamlid met problemen bij zijn adviseur aanklopt in de hoop daar hulp en/of begrip te vinden. Die problemen kunnen op allerlei vlakken liggen - het heeft geen nut het hele scala aan mogelijkheden hier te behandelen - en kan voor hem of haar erg belangrijk zijn. In veel gevallen zal het luisteren en praatpaal zijn voor een verlichting en opluchting betekenen. Soms zal het echter noodzakelijk zijn professionele hulp in te roepen, de adviseur krijgt dan een doorverwijsfunctie. De adviseur kan er eventueel op toezien dat dergelijke assistentie inderdaad wordt gevraagd. Het zelfstandig op lossen van bepaalde problemen verdient geen aanbeveling. De gedachte aan een stamadviseur als 'therapeutisch doe-het-zelver' is uiterst onwenselijk. Vraag in extreme gevallen altijd hulp aan de Groepbegeleider. Deze heeft voldoende informatie om aan de slag te kunnen.

De adviseur en het bestuur

Soms lijkt het alsof beide taken elkaar bijten. Dat is echter zeker niet noodzakelijk. Hieronder een overzicht om het verschil te duiden.

Stambestuur	Adviseur
Leiden	Adviseren
Organiseren	Observeren en bewaken
Projectleiding	Projectbegeleiding
Toeziën op afspraken	Toeziën op het bestuur
Communiceren met andere stammen en regio's	Observeren en bewaken
Keuzes maken	Keuzes begeleiden en wijzen op consequenties
Zorgen dat er programma's worden gemaakt	Motiveren
Informatie opzoeken	Wijzen waar informatie gehaald kan worden
Netwerken	Lobbyen

De regio, het land en de wereld

Maar een klein aantal regio's heeft een jongerencoördinator of een speltakteam Roverscouts. Dat is jammer, want juist activiteiten die je als Stam niet snel alleen doet en waarbij je meerdere mensen ontmoet zijn bij uitstek geschikt voor deze leeftijdsgroep. Toch gebeurt er op regionaal niveau best veel. Veel Stammen organiseren feesten of andere activiteiten. Bij een andere Stam op bezoek gaan is ook snel geregeld.

Landelijk wordt er periodiek de Pitoma en de Scout-In georganiseerd. Internationaal is er de Roverway en zijn er de verschillende jamborees. Zelfstandig op kamp gaan naar het buitenland is ook goed te doen. Een internationale uitwisseling behoort ook tot de mogelijkheden.

De ervaringen en leermomenten die jongeren opdoen buiten het kader van de eigen groep, regionaal, landelijk en met nadruk ook internationaal zijn zeer waardevol. Jongeren worden er zelfstandiger door, krijgen meer zelfvertrouwen en kunnen maatschappelijke kwesties beter duiden en hun eigen acties nuanceren.

Of het nou regionale, landelijke of internationale activiteiten zijn, meestal is het een hele stap. De praktijk leert echter dat dit een knop is die vooral in het hoofd moet worden omgezet. Een projectmatige aanpak kan er vervolgens voor zorgen dat de organisatie overzichtelijk en duidelijk verloopt. Speciaal deze knop omzetten en jongeren motiveren buiten de eigen groep te kijken is een grote verantwoordelijkheid van de adviseur.

Netwerk Roverscouts, v20100922EL